УДК: 378+004+37.091.33

Бочевар Алла Григорівна
старший викладач кафедри іноземних мов
Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса, Україна
alla_bochevar@list.ru

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Анотація. У статті висвітлено експериментальну методику і модель застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів. Означена модель відображає мету, етапи, педагогічні умови, форми і методи реалізації, критерії сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності та результат її формування. Шляхом проведення відповідної експериментальної роботи було доведено ефективність запропонованої методики застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів.

Ключові слова*:* інформаційно-комунікаційна компетентність; вища юридична освіта; мультимедійні технології; педагогічні умови застосування МТ; модель застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Актуальність дослідження обумовлена сучасними соціально-економічними й інформаційно-технологічними перетвореннями, що висувають нові вимоги до професійної підготовки правознавця і потребують упровадження нових освітніх систем, форм, методів та засобів навчання у вищих юридичних навчальних закладах України. Професійна діяльність юриста передбачає наявність умінь щодо опрацювання значного обсягу інформації, орієнтування в динамічному правовому полі й ефективного розв'язання професійних завдань. Отже, у процесі підготовки майбутніх юристів доцільно використовувати мультимедіа як один із засобів інтенсифікації навчального процесу у вищому навчальному закладі, що сприятиме формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців означеного профілю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найважливіше завдання сучасної вищої школи – підготовка компетентного і конкурентоспроможного фахівця, який прагне до постійного професійного й особистісного вдосконалення. Тому перехід до моделі професійної підготовки майбутніх спеціалістів з урахуванням компетентнісного підходу дозволяє узгодити цілі вищої освіти з вимогами до сучасного фахівця. Проблема щодо здійснення компетентнісного підходу у системі освіти була предметом наукового дослідження таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як-от: Н. Баловсяк, І. Бех, Е. Зеєр, Д. МакКелланд, О. Овчарук, О. Пометун, Г. Селевко, Дж. Равен, Р. Уайт, Е. Шорт та ін.[1], [4], [10], [25], [16], [17], [19], [18], [28], [27].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про численні дослідження щодо інформатизації вищої освіти й упровадження мультимедійних технологій у процес професійної підготовки спеціалістів різного профілю. Значні досягнення у розв'язанні проблем інформатизації освіти і використання мультимедіа в професійній

© А. Г. Бочевар, 2016.

освіті здійснили такі вчені, як: Д. Бистрова, І. Гордєєва, С. Григор'єв, В. Гріншкун, Н. Клемешева, І. Косенко, О. Скалій, В. Стародубцев, А. Федоров, О. Чайковська та ін. [5], [6], [7], [12], [15], [20], [21], [22], [24].

Так, дослідники комплексного використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (В. Стародубцев, А. Федоров, О. Чайковська) розглядають мультимедіа як інформаційно-освітнє середовище, що дозволяє об'єднати в педагогічній взаємодії наукову методологію раціонально-логічного мислення з емоційно-образним і цілісним сприйняттям і представленням інформації [21], [22], [24]. На думку Н. Клемешової, І. Косенко та О. Скалій мультимедійні технології є засобом навчання й інструментом, за допомогою якого розробляються нові навчальні засоби [12], [15], [20]. Класифікації мультимедіа відображено в роботах Д. Бистрова, С. Григор'єва, В. Гриншкуна та ін.

Учені (Д. Бистрова, С. Григор'єв та В. Гріншкун) за методичним призначенням мультимедійні технології поділяють на: наставницькі, тренувальні, контрольовані, довідкові, імітаційні та ігрові [5], [7].

І. Гордєєва мультимедійні технології умовно поділяє на декілька груп залежно від того, на які категорії користувачів вони зорієнтовані. Дослідниця виокремлює такі мультимедійні технології: комп'ютерні ігри, мультимедійні бізнес-додатки, освітні програми, спеціальні програми, призначені для самостійного створення мультимедійних продуктів (як любительських, так і професійних) [6, 14].

Усі автори доходять до єдиної думки, що використання мультимедіа в освіті сприяє інтенсифікації й підвищенню ефективності процесу навчання, створює умови для самоосвіти і саморозвитку і в поєднанні з телекомунікаційними технологіями розв'язує проблему доступу до нових джерел навчальної інформації.

Учені (В. Берестова, Г. Селевко) зазначають, що мультимедіа легко комбінується з інноваційними технологіями і методами навчання [3], [19]. Інші дослідники (І. Бєлицін, В. Заболотний, Ю. Єгорова, О. Чайковська) вважають мультимедійні технології потужним дидактичним інструментом, який здатний одночасно впливати на різні канали сприйняття інформації і сприяти підвищенню ефективності навчання у вищій школі [2], [9], [8], [24].

Проблемі використання мультимедіа в професійній підготовці фахівців різного профілю присвячено багато досліджень. Так, у роботах Т. Захарчук, Ю. Козакова, І. Косенко, Н. Рижих, О. Смолянінової, А. Тумальова, Н. Шубенко відображено умови й особливості застосування мультимедійних технологій у вищій педагогічній освіті. Умовам застосування мультимедіа в професійній підготовці держслужбовців присвячені роботи І. Гуріненко, О. Леонова, В. Оглих, О. Шаповалова. Інші вчені (В. Бебих, В. Варенко, Р. Котлевська, О. Янишин) досліджували проблему формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами мультимедійних технологій. О. Галайко, С. Шевчук та Я. Яненко розглядали мультимедіа як ефективний інструментарій у підготовці журналістів. Сучасні тенденції використання мультимедійних технологій у підготовці економістів вивчали А. Кордонська, О. Карпова, Л. Ковальчук, О. Хомик [14], [11], [13], [23].

Однак, зважаючи на велику кількість досліджень з означеної проблеми, не існує досліджень щодо застосування мультимедіа як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів.

Мета статті – обґрунтувати й експериментально апробувати методику застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури розуміємо мультимедійні технології як сукупність технологій (засобів, прийомів та методів), які дозволяють представляти зорову, текстову, графічну, відео та звукову інформацію за допомогою технічних і програмних засобів мультимедіа.

Узагальнюючи результати досліджень (Р. Андерсона, А. Рейнольдс, Д. Бистрової, С. Григор'єва), класифікуємо мультимедійні технології за цільовим призначенням так: демонстраційні, інформаційно-довідкові, тренувальні, ігрові, контрольні [19], [3], [5]. Демонстраційні мультимедійні технології використовуються для наочного увиразнення навчального матеріалу. Інформаційно-довідкові мультимедійні технології призначені для пошуку необхідної інформації. Тренувальні мультимедійні технології застосовуються для відпрацювання вмінь і навичок під час повторення або закріплення навчального матеріалу. Ігрові мультимедійні технології призначені для програвання навчальної моделі або ситуації, вироблення стратегії дій, розвитку мислення тощо. Контрольні мультимедійні технології слід використовувати на етапі контролю засвоєння навчального матеріалу.

В аспекті нашого дослідження під інформаційно-комунікаційною компетентністю юриста розуміємо інтегроване динамічне особистісне утворення, що об'єднує знання, уміння та навички щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій, передбачає прояв на їх основі бажання і здатності до створення, аналізу та трансляції інформації професійного характеру і дозволяє відпрацьовувати власний стиль інфокомунікації в умовах сучасного інформаційного середовища.

У структурі означеної компетентності майбутніх юристів було виокремлено чотири компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Так, мотиваційний компонент інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів містить інтерес студентів до використання інформаційно-комунікаційних технологій, розуміння й усвідомлення доцільності їх застосування як у рамках вузівської підготовки, так і в подальшій професійній діяльності. До когнітивного компоненту відносимо теоретичні знання предметів спеціального і соціально-гуманітарного циклів; знання особливостей і специфіки застосування інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях як із спеціальних дисциплін, так і соціально-гуманітарних; сукупність знань, що дозволять майбутнім юристам використовувати інформаційно-комунікаційні технології для виконання службових обов'язків. Діяльнісний компонент інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів включає наявність практичних умінь і навичок застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальній і подальшій професійній діяльності; бажання і здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для підвищення продуктивності навчальної і професійної діяльності; вміння раціонально використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення професійних завдань. Рефлексивний компонент охоплює здатність до мислення й аналізу, адекватній оцінці своїх професійних й особистісних якостей; здатність і бажання постійного вдосконалення своїх професійних умінь і навичок; прагнення до самоосвіти.

Вважаємо, що підвищенню ефективності і результативності формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій сприятиме дотримання таких педагогічних умов: інтенсифікація змісту підготовки студентів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій; мотивація навчальної діяльності майбутніх юристів у фаховоспрямованому навчальному мультимедійному середовищі; організація

самостійної професійно орієнтованої діяльності студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

На основі вищезазначеного було розроблено експериментальну методику і модель застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів. Означена модель відображає мету (сформувати інформаційно-комунікаційну компетентність юриста засобами мультимедійних технологій), етапи (мотиваційний, репродуктивно-діяльнісний, креативно-результативний), педагогічні умови (інтенсифікація змісту підготовки студентів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій; мотивація навчальної діяльності майбутніх юристів у фаховоспрямованому навчальному мультимедійному середовищі; організація самостійної професійно орієнтованої діяльності студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій), форми і методи реалізації, критерії сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності (мотиваційно-вольовий, гносеологічний, операціональний, оцінний) та результат (рівні сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій).

З метою перевірки ефективності розробленої методики і моделі формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій було проведено відповідну експериментальну роботу. Експериментальне дослідження було проведене на базі юридичного факультету державного закладу «Одеський державний університет внутрішніх справ». У дослідженні брали участь 112 респондентів експериментальної групи та 108 – контрольної.

На мотиваційному етапі експерименту було впроваджено першу педагогічну умову – інтенсифікація змісту підготовки студентів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій. З цією метою було проведено спецкурс «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасному професійно-навчальному середовищі». Кожний модуль спецкурсу охоплював лекції і семінари-дискусії, спрямовані на набуття знань про особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальній і професійній діяльності юриста за такими темами: «Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення ефективності діяльності юриста», «Перспективи застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності юриста-практика», «Аналіз можливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі майбутнього юриста», «Правова інформація та інформаційно-комунікаційні технології в юридичній діяльності», «Розвиток комунікативної майстерності юриста засобами інформаційно-комунікаційних технологій», «Використання інформаційно-комунікаційних технологій у правоохоронній діяльності», «Інформаційно-комунікаційні технології та судова практика». Наразі було використано мультимедійні технології й інтерактивні методи навчання: лекція-діалог, лекція-дискусія, кейс-метод, метод проектів та проблемно-пошуковий методи. Під час проведення лекцій і практичних занять було продемонстровано відеоматеріали, що містять репортажі й виступи провідних науковців і педагогів, які на яскравих прикладах, статистиці та власному досвіді застосування інформаційно-комунікаційних технологій на практиці доводили їх ефективність і доцільність у сфері освіти у ВНЗ юридичного спрямування. Так, для представлення навчального матеріалу було застосовано презентації, анімаційні ролики, відеоматеріали, мультимедійні навчальні посібники. Для автоматизації навчального процесу та контролю рівня засвоєння навчального матеріалу було використано такі мультимедійні технології, як-от: АСУ, АБІС, Moodle, AppleKeynote, Haiku Deck.

Рис. 1 Модель формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій

Отже, упровадження мультимедійних технологій на заняттях сприяє формуванню вмінь і навичок інформаційної і комунікативної взаємодії, збільшенню обсягу навчального матеріалу для творчого засвоєння й подальшого використання, налагодженню невимушеного спілкування й оптимізації позитивного психологічного клімату в студентській групі.

Друга педагогічна умова (мотивація навчальної діяльності майбутніх юристів у фахово спрямованому навчальному мультимедійному середовищі) була реалізована на другому етапі дослідження, у ході якого студентам була запропонована низка мультимедійних бінарних практичних занять з іноземної мови професійного спрямування (англійської), юридичної деонтології, адвокатури, міжнародного права та кримінального права, під час яких у майбутніх юристів формувались вміння і навички застосування інформаційно-комунікаційних технологій. До них відносимо ЮристАсистент, Експерт-Юрист, LRL Date Calculator, Дінай, Ліга-Закон, LexisNexis, Faces, Trust Offshore Database, Case Management Systems, JUDITH та LEGAL ANALYSIS SYSTEM, а також програми для вивчення англійської мови, як-от: ABBYY Lingvo Tutor, Learn Word, Talk to me, BX Language acquisition, Tell me more, English Grammar in Use, Listen. При цьому викладачем було застосовано такі мультимедійні технології: Launch English for Law Enforcement, My Test X, Power Point, TestEditor, VideoMach. Наразі було застосовано такі навчальні методи як діалог, групова дискусія, метод інтерв'ювання, «логічний ланцюжок» рольові ігри, технологія «дебати» тощо.

Наприклад, під час вивчення теми «Домашнє насилля» на бінарному практичному занятті з кримінального права й англійської мови майбутнім юристам була представлена мультимедійна презентація англійською мовою щодо сутності і видів домашнього насилля, причин і шляхів розв'язання цієї проблеми. Після перегляду студентам було запропоновано відповісти англійською мовою на запитання за змістом презентації:

1. Is domestic violence a widespread phenomenon in a society? (Чи є домашнє насилля розповсюдженим явищем у суспільстві?)
2. Who are the potential victims of domestic violence? (Хто є потенціальними жертвами домашнього насилля?)
3. What are the causes of domestic violence? (Які причини домашнього насилля?)
4. How many types of domestic violence can you enumerate? (Скільки видів домашнього насилля ви можете перерахувати?)
5. What tactics of manipulation do the abusers use? (Які тактики маніпулювання використовують кривдники?)

Опитування було проведено за інтерактивною технологією «Дебати». На наступному етапі заняття, у програмі ЮристАсистент, майбутні юристи повинні були завезти справу на клієнта(-ку), який/яка є постраждалим від домашнього насилля і представити поетапну процедуру захисту свого клієнта. Після виконання поставленого завдання кожен із студентів виводив на мультимедійну дошку результати своєї праці, розповідав про деталі справи і техніку захисту свого клієнта. Проведення групової дискусії щодо представлених результатів сприяло аналізу реальної професійної ситуації, формуванню вміння слухати і взаємодіяти з іншими учасниками і надало можливість побачити багатозначність можливих рішень означеної проблеми засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Наступне практичне бінарне заняття з кримінального права й англійської мови було присвячене темі «Types of crimes» («Види злочинів»). На початку заняття студенти були ознайомлені з новою іншомовною лексикою з даної теми, що була представлена на мультимедійній дошці. На цьому занятті майбутнім юристам було запропоновано переглянути мультимедійну презентацію, слайди котрої демонстрували

поняття, предмет та мотиви злочину, види злочинів. Після закінчення перегляду презентації студентам мали відповісти на запитання за змістом презентації, що були представлені на мультимедійній дошці:

1. What is a crime? (Що таке злочин?)
2. What types of crime do you know? (Які види злочинів ви знаєте?)
3. How are crimes classified in Ukraine? (Як класифікують злочини в Україні?)
4. What is a felony? (Що таке тяжкий злочин?)
5. What is a misdemeanor? (Що таке делікт?)
6. How is called a person who committed a fraud? (Як називають людину, що скоїла шахрайство?)
7. What types of forgery do you know? (Які види фальсифікації ви знаєте?)

На наступному етапі практичного заняття кожному студенту була надана картка з переліком речень. Завдання полягало в обранні правильного варіанту й розумінні стилістичних особливостей юридичної англійської мови. Для виконання цього завдання майбутні юристи у випадку труднощів мали дозвіл скористатись електронним словником Multitran. Приклади речень наведені нижче:

1. If you don't want someone to burgle/steal your house, you should keep the doors and windows locked (Якщо Ви не хочете, щоб Ваш будинок пограбували, тримайте зачиненими двері й вікна).
2. He keeps his bicycle securely chained so that no one will steal/rob it (Він надійно тримав свій велосипед прикутим так, щоб ніхто не зміг його вкрасти).
3. As the woman left the shop, the store detective stopped her accusing of mugging/shoplifting (Як тільки жінка виходила з магазину, охоронець зупинив її, звинувачуючи у крадіжці).
4. The cleaner was caught pilfering/smuggling towels from the hotel (Прибиральницю піймали на крадіжці рушників у готелі).
5. It would be easy to burgle/rob this house as the owner always leaves his bedroom window open during the day (Пограбувати цей будинок було б дуже легко, оскільки власник завжди залишає відкритим вікно спальні).
6. The police have issued a warrant/summons for her arrest (Поліція видала ордер на її арешт).

Майбутнім юристам також було поставлене завдання створити фоторобот небезпечного злочинця за допомогою програми Faces, вивести його зображення на мультимедійну дошку і розповісти англійською мовою про скоєний злочин і масштаби розшуку злочинця. Завдання виконувалось у групах, по 5 осіб у кожній.

Метод моделювання реалізовувався так. Викладачем були визначені: засоби конструювання моделі, допоміжні (перехідні) моделі, завдяки яким одержується шукана модель, були передбачувані й обговорені проблемні питання із студентами. Так, перед студентами експериментальної групи було поставлене завдання: створити власну базу справ клієнтів, на яких порушено кримінальну справу (види злочинів по справах студенти обирали самостійно). Респонденти мали розширити базу новими даними щодо справ клієнтів і вносити корективи. Спираючись на знання ІКТ, а саме програмного продукту Юрист асистент, студенти мали змогу підготовлювати документи різного типу за програмним шаблоном, архівувати дані, вести статистику своєї роботи, синхронізувати дані роботи з іншими комп'ютерами по локальній мережі, здійснювати експорт - імпорт з даними Microsoft Outlook. Так, під час розгляду процесу побудови моделі майбутні юристи демонстрували зацікавленість, логічний шлях та можливі прийоми пізнавальної діяльності, які є необхідними для даного виду роботи.

У ході бінарного практичного заняття з адвокатури й англійської мови за темою «Practice of Law» («Адвокатська практика») респонденти систематизовували вміння й

навички планування й організації робочого навантаження засобами ІКТ. На початку заняття студентів ознайомили з новою лексикою з англійської мови з даної теми, що була представлена на мультимедійній дошці. Після юридичної термінології англійською мовою і формування фонетично-правильної вимови лексичного матеріалу, майбутнім юристам було запропоновано кілька анімаційних роликів, що демонстрували основні функціональні обов'язки адвоката і процес захисту клієнта в суді. Під час перегляду матеріалу студенти занотувати ключові фрази з теми й читали текст англійською мовою «Barristers in Great Britain» («Адвокати у Великобританії»), після опрацювання котрого майбутні юристи повинні були відповісти на запитання, що з'являлись на мультимедійній дошці :

1. What's a barrister? (Хто такий адвокат?)
2. What's the role of a barrister in a legal process? (Яка роль адвоката у судовому процесі?)
3. What are two main categories of lawyer in Great Britain? (Які дві основні категорії юристів у Великобританії?)
4. What are main functions of a barrister in the court in Great? (Як і основні функції адвоката в суді у Великобританії?)
5. What are the key differences from the profession of solicitor? (Які головні відмінності у адвокатів від юрисконсультів?)
6. What can you tell about specifics of barristers' education and training in Great Britain? (Що ви можете розповісти про особливості освіти і підготовки адвокатів у Великобританії?)
7. What's the highest level of barristers in Great Britain? (Яке звання адвоката є найвищим у Великобританії?)

Опитування було проведене за інтерактивною технологією «Дебати».

На наступному етапі заняття був застосований метод конкретних ситуацій. Майбутнім юристам було запропоновано розробити продуману тактику і стратегію захисту свого клієнта. Студентам були роздані картки зі справами клієнтів. Майбутні юристи повинні були визначити деталі становища підзахисного, враховуючи принцип вибірковості як критерій допустимості засобу захисту. Наведемо приклад тактики захисту клієнта:

1. Вивчення матеріалів справи.
2. Бесіда з підзахисним.
3. Вирішення питання про визнання вини.
4. Аналіз версії обвинувачення.
5. Висунення зустрічних версій захисту й аналіз всіх можливих версій.
6. Вибір однієї, найбільш перспективної версії захисту (формула обвинувачення "навпаки", тобто формула захисту).
7. Аналіз доказів "за" і "проти" версії захисту.
8. Остаточне відтворення картини подій, фактичне та юридичне пояснення її (обвинувальний висновок "навпаки", тобто захисний висновок).

Під час розробки тактики захисту клієнта із застосуванням ІКТ увага студентів була акцентована на те, щоб вони розуміли сутність своєї діяльності, осмислювали свої дії, серйозно підходили до виконання поставленого завдання. Студенти самостійно шукали й використовували ІКТ для розв'язання юридичного завдання, а також застосовували додаткові електроні джерела інформації.

Третій етап експерименту – креативно-результативний був зорієнтований на реалізацію третьої педагогічної умови – організація самостійної професійно орієнтованої діяльності студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. На цьому етапі експерименту студенти виконували практико-зорієнтовані

завдання, спрямовані на формування вмінь для застосування вже наявних знань щодо інформаційно-комунікаційних технологій під час виробничої практики. Наразі було застосовано такі методи навчання, як-от: метод кейса, тренінги, метод конкретних ситуацій, інтерв'ювання, «мозковий штурм», «круглий стіл».

Так, студентів-практикантів було ознайомлено з кримінальними, цивільними, адміністративними справами, іншими матеріалами, які знаходяться в провадженні базового органу. Під час проходження виробничої практики майбутні юристи набували практичних навичок роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями спеціального призначення: АРМ «Експрес», Дінай, Експерт-Юрист, НотарЗвіт, ЮристАсистент, BankDogovor, MyCase, Case Management Systems. За дорученням керівника практики майбутні юристи готували проекти постанов, рішень, планів, відповідей на скарги і заяви громадян тощо. У процесі виконання означених завдань було застосовано метод конкретних ситуацій, рольові ігри, інтерв'ювання, „мозковий штурм», метод кейсу тощо.

Наприклад, майбутні юристи, що проходили виробничу практику в органах прокуратури, набували практичних навичок проведення особистого прийому громадян. З цією метою практиканти застосовували мультимедійні засоби (MS Office, нормативно-правова база Дінай, правовий портал Ліга-Закон). Так, практиканти набували вмінь і навичок щодо застосування кримінального і кримінально-процесуального законодавства, складання процесуальних документів, використання науково-технічних засобів криміналістичної техніки, проведення слідчої і прокурорської практики. Майбутнім юристам було поставлено за мету набуття вмінь реалізації порядку прийому, обліку, реєстрації звернень. Після завершення виробничої практики студенти мали презентувати на мультимедійній дошці власні доробки, матеріали звіту та щоденник в електронному вигляді.

Студентів експериментальної групи, які проходили виробничу практику в місцевому суді, було залучено до складання документів з цивільних і кримінальних справ та ознайомлено з порядком роботи з цією документацією від моменту надходження до суду і передачі їх до архіву, а також ознайомлено з порядком документування діяльності суду, порядком прийняття, обліку і зберігання речових доказів, організацією і змістом роботи місцевого суду, з розподілом обов'язків між суддею та іншими працівниками суду тощо. Майбутні юристи отримували завдання для складання процесуальних документів засобами мультимедіа, а саме: проекти ухвал про відмову в прийнятті позовної заяви, ухвал про забезпечення позову, ухвал про підготовку справи до судового розгляду, ухвал про відкладення розгляду справи, ухвал про зупинення провадження у справі, проекти постанов про передачу суду протоколу про попередній розгляд кримінальної справи, ухвали про направлення справи на дослідування, ухвали про закриття справи в суді, протокол судового засідання, проект вироку судді та ін.

За період проходження виробничої практики в нотаріальній конторі практиканти ознайомились зі специфікою роботи державної нотаріальної контори і приватного нотаріуса, організацією прийому громадян, вимогами щодо ведення нотаріальних реєстрів, правами й обов'язками нотаріуса і порядком ведення нотаріальних справ. Майбутнім юристам було запропоновано створити електронний кабінет нотаріуса в системі НотарЗвіт.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати проведення прикінцевого зрізу дали змогу констатувати підвищення рівня сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів

засобами мультимедійних технологій, що свідчить про ефективність запропонованої методики. Отриманні дані подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Рівні сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів на констатувальному та прикінцевому етапах експерименту

Компоненти	Група	Рівні (у %)							
		Низький		Задовільний		Достатній		Високий	
		КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
Мотиваційний	ЕГ	3,9	0	83,6	42,8	12,5	29,9	0	27,3
	КГ	4,4	3,1	82,1	84,5	13,5	12,4	0	0
Когнітивний	ЕГ	14,7	0	40,1	54,5	45,2	35,7	0	9,8
	КГ	1,1	1	29,6	27,7	69,3	71,3	0	0
Діяльнісний	ЕГ	25,3	0	68,3	33,4	6,4	58,5	0	8,1
	КГ	2,4	2,1	72,2	72,4	25,4	25,5	0	0
Рефлексивний	ЕГ	2,4	0	29,7	51,3	67,9	40,2	0	8,5
	КГ	3,3	1,4	90,1	89.3	6,6	9,3	0	0
Узагальнені дані	ЕГ	11,6	0	55,4	45,5	33	41,2	0	13,4
	КГ	2,8	1,9	68,5	68,5	28,7	29,6	0	0

Як бачимо з таблиці 1, до проведення прикінцевого етапу експерименту високий рівень сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності засобами мультимедійних технологій не був продемонстрований жодним з респондентів ЕГ та КГ, лише на прикінцевому етапі високого рівня досягли 13,4 % студентів ЕГ. Достатній рівень було констатовано в 41,2 %, (було 33 %) студентів ЕГ та 29,6 % – КГ, (було 28,7 %). Задовільний рівень продемонструвало 45,5 % студентів ЕГ та 68,5 % – КГ на констатувальному етапі, а на прикінцевому – 55,4 % студентів ЕГ та 68,5% студентів КГ. Низький рівень не засвідчив жоден з респондентів ЕГ на прикінцевому етапі, на констатувальному він складав 11,6 %, у КГ низький рівень склав 2,8 % на констатувальному етапі, на прикінцевому залишилося 1,9%.

Надалі було проведено статистичну обробку одержаних експериментальних даних для підтвердження ефективності запропонованої методики, використавши U-критерій. Так, за таблицею критичних значень U-критерію обчислене значення U= 16, 27, більше за табличне значення, що складає 3,28. На рівні значущості α=0,001 різниця дисперсій значуща, тобто ця експериментальна методика ефективна з вірогідністю 0,99, тобто на 99 %.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, дослідницьким шляхом було доведено ефективність запропонованої методики застосування мультимедійних технологій як засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх юристів. Перспективи подальших досліджень убачаємо в розгляді проблеми підвищення рівня іншомовної компетентності майбутніх юристів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баловсяк Н. В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти» / Н.В. Баловсяк. – Київ, 2006. – 334 с.
2. Белицин И.В. Лекционный мультимедийный комплекс как средство активизации учебно-познавательной деятельности обучающихся: дисс. канд. пед. наук: 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания» / И.В. Белицин. – Барнаул, 2003, – 159 с.
3. Берестова В. И. Какими бывают мультимедиа-приложения и средства их разработки / В. И. Берестова, Е. В. Ларина // Делопроизводство. - 2008. - № 1. – 24 с.
4. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2. – с. 26–31.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України [Електронний ресурс] / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2015. – № 1 (4). – Режим доступу: http://apir.org.ua/ wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf.
6. Гордеева И.В. Мультимедиа технология: учеб. пособие / И.В. Гордеева. – 2-е изд., перераб. и доп. – Новосибирск: СГГА, 2010. – 14 с.
7. Григор'єв С.Г. Мультимедіа в освіті / С. Григор'єв, В. Гріншкун. − М. : Педагогіка, 2002. – 354 с.
8. Єгорова Ю. Н. Мультимедіа як засіб підвищення ефективності навчання у загальноосвітній школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Ю.Н. Єгорова – Чебоксари, 2000. – 28 с.
9. Заболотний В.Ф. Дидактичні засади застосування мультимедіа у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів фізики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізика)» / В.Ф. Заболотний . – Київ. – 2010. – 7 с.
10. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учебное пособие / Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.
11. Карпова О. О. Дидактичні умови навчання іноземної мови майбутніх економістів засобами мультимедійних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед. наук: спец. 13.00.09 „Теорія навчання» / О. О. Карпова. – Київ, 2015. – 21 с.
12. Клемешова Н.В. Мультимедиа как дидактическое средство высшей школы: автореф. дисс. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования»/ О.О. Карпова. – Калининград, 1999. – 289 с.
13. Ковальчук Л.О. Засоби мультимедіа у навчанні іноземних мов студентів економічних спеціальностей / Л.О. Ковальчук // Філологічні науки. –2012. – №1. – 88 с.
14. Кордонська А.В. Використання мультимедійних технологій на заняттях української словесності [Електронний ресурс] / Науковий огляд: елект. наук. вид. – 2012. – № 3. – Режим доступу: http://intkonf.org/kordonska-av-vikoristannya-multimediynim-tehnologiy-na-zanyattyah-ukrayinskoyi-slovesnosti/
15. Косенко И.И. Изучение мультимедиа в процессе подготовки учителя математики: автореф. дисс. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 „Теория и методика обучения и воспитания» / И.И. Косенко. – Москва, 1999. – 5 с.
16. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112с.
17. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // К.: «К.І.С.», 2004. – с. 15-21

18. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен// М., "Когито-Центр", 2002. – 396 с.
19. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учебное пособие / Г.К. Селевко // М.: Народное образование, 1998. – 27 с.
20. Скалій О. І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов / О.І. Скалій // Іноземні мови. – 2003. – №4. – 5 с.
21. Стародубцев В.А. Компьютерные и мультимедийные технологии в естественнонаучном образовании / В. А. Стародубцев// Томск : Дельтаплан, 2002. – 34 с.
22. Федоров А.Ф. Медиаобразование: история, теория и методика/ А.Ф. Федоров// Ростов-на-Дону: ЦВВР, 2001. – 56 с.
23. Хомик О.М Мультимедійні технології як засіб формування управлінської культури майбутніх економістів / О.М. Хомик // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2013. – № 6. – 117 с.
24. Чайковська О. Мультимедійні технології як чинник формування інноваційного навчального середовища на уроках музики / О. Чайковська, Г. Александрова // Рідна школа. - 2013. - № 3. – 66 с.
25. McClelland D.C. Testsing for Competence Rather Than for "Intelligence"/ D.C. McClelland// American Psychologist, 1973. – Vol.28, №1. – p.1-14.
26. Reynolds A., Anderson R. Interactive multimedia. In Selecting and Developing Media for Instruction / A. Reynolds, R. Anderson // New York: Van Nostrand Reinhold. – 1992. – p. 195-202.
27. Short E. The Concept of Competence: Its Use and Misuse in Education / E. Short // Journal of Teacher Education, 1995. – № 2. – pp. 2-6.
28. White R.W. Motivation Reconsidered: The Concept of Competence / R.W. White // Psychological Review. – 1959. – № 66. – P. 297–333.

Матеріал надійшов до редакції 08.06.2016 р.

МУЛЬТИМЕДИЙНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ

Бочевар Алла Григорьевна
старший преподаватель кафедры иностранных языков
Одесский государственный университет внутренних дел, г. Одесса, Украина
alla_bochevar@list.ru

Аннотация. В статье раскрыта экспериментальная методика и модель применения мультимедийных технологий как средства формирования информационно-коммуникационной компетентности будущих юристов. Данная модель представляет цель, этапы, педагогические условия, формы и методы реализации, критерии сформированности информационно-коммуникационной компетентности и результат ее формирования. Путем проведения соответствующей экспериментальной работы была доказана эффективность предложенной методики применения мультимедийных технологий как средства формирования информационно-коммуникационной компетентности будущих юристов.

Ключевые слова: информационно-коммуникационная компетентность; высшее юридическое образование; мультимедийные технологии; педагогические условия применения мультимедийных технологий; модель применения мультимедийных технологий как средства формирования информационно-коммуникационной компетентности будущих юристов.

MULTIMEDIA TECHNOLOGIES AS MEANS OF FORMATION OF FUTURE LAWYERS' INFORMATIVE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE

Alla H. Bochevar
senior lecturer at the department of foreign languages
Odessa State University of Internal Affairs, Odessa, Ukraine
alla_bochevar@list.ru

Abstract. The article reviles experimental methodology of applying multimedia technologies with the purpose of formation of future lawyers' informative and communicative competence. Above mentioned model represents an aim, steps, pedagogical conditions, forms and methods of realization, criteria of informative and communicative competence formation and the results of its formation. By means of conducting an experiment it was proved the efficiency of proposed methodic of applying multimedia technologies with the purpose of formation of future lawyers' informative and communicative competence.

Keywords: informative and communicative competence; multimedia technologies; higher legal education; conditions of multimedia technologies applying; model of multimedia technologies applying as means of formation of future lawyers' informative and communicative competence**.**

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Balovsiak N. V. Future economist's informative competence formation in due course of professional training: dys. kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 „Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / N.V. Balovsiak. – Kyiv, 2006. – 334 p. (in Ukrainian)
2. Belytsyn Y.V. Lecture multimedia complex as means of activating learners' educational and cognitive activity: dys. kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 «Teoryia y metodyka obuchenyia y vospytanyia» – Barnaul, 2003. (in Russian)
3. Berestova V. Y. What are multimedia applications and means of their development / V. Y. Berestova, E. V. Laryna // Deloproyzvodstvo. - 2008. - № 1. – p. 24. (in Russian)
4. Bekh I. D. Theoretical and applicative sense of competence-based approach in pedagogics / I. D. Bekh // Pedahohika i psykholohiia. – 2010. – № 2. – p. 26–31. (in Ukrainian)
5. Bystrova Yu. V. Innovative methods of education in high schools of Ukraine [online] / Yu. V. Bystrova // Law and innovative society. – 2015. – № 1 (4). – Available from: http://apir.org.ua/ wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf (in Ukrainian)
6. Hordeeva Y.V. Multimedia technology: study guide / Y.B. Hordeeva. – 2nd edition. – Novosybyrsk: SHHA, 2010. – p. 14. (in Russian)
7. Hryhoriev S.H., Hrynshkun V.V. Multimedia in education / S. M. Hryhoriev, V. V. Hrinshkun. − M.: Pedagogy. – 2002. – 354 p. (in Ukrainian)
8. Yehorova Yu. N. Multimedia as means of educational effectiveness increasing in secondary school: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 „Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» / Yu.N. Yehorova - Cheboksary, 2000. – p. 28. (in Ukrainian)
9. Zabolotnyi V.F. Didactical essentials of multimedia applying for formation of methodical competence of future physics teachers: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriia ta metodyka navchannia (fizyka)» / V.F. Zabolotnyi . – Kyiv. – 2010. – p. 7 (in Ukrainian)
10. Zeer Э.F. Modernization of professional training: study letter / Zeer Э.F., Pavlova A.M., Symaniuk E.E. – M.: Moskovskyi psykholoho-sotsyalnыi ynstytut, 2005. – 216 p. (in Russian)
11. Karpova O. O. Didactical conditions of future economists'teaching foreign languages by means of multimedia technologies: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.09 „Teoriia navchannia» / O. O. Karpova. – Kyiv, 2015. – p. 21. (in Ukrainian)
12. Klemeshova N.V. Multimedia as didactical means of a high school: avtoref. dyss. kand. ped. nauk: 13.00.01/ Kalynynhradskyi hos. un-t. – Kalynynhrad, 1999. – 289 p. (in Russian)
13. Kovalchuk L.O. Multimedia in teaching foreign languages to students of economical specialties / L.O. Kovalchuk // Filolohichni nauky. –2012. – №1. – 88 p. (in Ukrainian)
14. Kordonska A. V. Applying of multimedia technologies at the studies of Ukrainian lore [online]. - Available from: http://intkonf.org/kordonska-av-vikoristannya-multimediynim-tehnologiy-na-zanyattyah-ukrayinskoyi-slovesnosti/ (in Ukrainian)
15. Kosenko Y.Y. Multimedia study while mathematics teachers training : avtoref. kand. ped. nauk: 13.00.02: MHPU – Moskva. – 1999. – p. 5 (in Russian)
16. Ovcharuk O. V. Competence-based approach formation: strategic guidelines of international community / O.V. Ovcharuk // Kompetentnisnyi pidkhid u suchasnii osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy. – K.: «K.I.S.», 2004. – 112 p. (in Ukrainian)
17. Pometun O.I. Theory and praxis of competence-based approach realization in foreign countries experience / O.I. Pometun // K.: «K.I.S.», 2004. – p. 15-21 (in Ukrainian)
18. Raven Dzh. Competence in the modern society: revealing, development and realization / Dzh. Raven// M., "Kohyto-Tsentr", 2002. – 396 p (in Russian)
19. Selevko H.K. Modern educational technologies: study guide / H.K. Selevko. – M.: Narodnoe

obrazovanye, 1998. – p. 27. (in Russian)
20. Skalii O. I. Information technologies applying while professional competence formation of future teachers of foreign languages / O.I. Skalii // Foreign Languages. – 2003. – №4. – p. 5 (in Ukrainian)
21. Starodubtsev V.A. Computer and multimedia technology in natural-science education / V. A. Starodubtsev // Tomsk : Deltaplan, 2002. – p. 34. (in Russian)
22. Fedorov A.F. Media education: history, theory and methodology / A.F. Fedorov // Rostov-na-Donu: TsVVR, 2001. – p. 56. (in Russian)
23. Khomyk O.M Multimedia technologies as means of future economists' managerial culture formation / O.M. Khomyk // Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. – 2013. – № 6. – p. 117 (in Ukrainian)
24. Chaikovska O. Multimedia technology as the factor of innovative educational environment at the lessons of music / O. Chaikovska, H. Aleksandrova // Ridna shkola. – 2013. – № 3. – p. 66. (in Ukrainian)
25. McClelland D.C. Testsing for Competence Rather Than for "Intelligence"/ D.C. McClelland// American Psychologist, 1973. – Vol.28, №1. – p.1-14. (in English)
26. Reynolds A., Anderson R. Interactive multimedia. In Selecting and Developing Media for Instruction / A. Reynolds, R. Anderson // New York: Van Nostrand Reinhold. – 1992. – p. 195-202. (in English)
27. Short E. The Concept of Competence: Its Use and Misuse in Education / E. Short // Journal of Teacher Education, 1995. – № 2. – pp. 2-6. (in English)
28. White R.W. Motivation Reconsidered: The Concept of Competence / R.W. White // Psychological Review. – 1959. - № 66. – P. 297–333. (in English)

Conflict of interest. The author has declared no conflict of interest.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.